

Nya inlägg kring atomvapnet

Under de senaste veckorna har en rad nya inlägg gjorts i frågan om Sveriges behov av atomvapen. De viktigaste inläggen är utan tvivel förra statsrådet Ernst Wigforss artiklar i Morgon-Tidningen och generalmajor G A Westrings artikel i senaste häftet av Ny Militär Tidskrift. Man skulle önska att dessa framställningar bleve lästa av alla, ty de innehåller de flesta argument av någon betydelse. Det synes oss otänkbart att en läsare utan förutfattade meningar inte måste böja sig inför styrkan i general Westrings koncentrerade resonemang.

Att hr Wigforss tagit upp saken är emellertid mycket glädjande. Då en man med hans begåvning och ovanliga dialektiska skicklighet kommer med så svaga och delvis motsägande skäl för sin ståndpunkt blir slutsatsen att denna ståndpunkt verkligen är ohållbar, att den bygger på känslöskäl som hr Wigforss inte redovisar och om vilkas kraft han kanske själv inte är medveten. Känslöskälet, det måste rimligen vara en tendens till ren pacifism, en avsky för krig som vi alla delar, men som hos Wigforss och många andra tar sig uttryck i en benägenhet att blunda för pinsamma men ofrånkomliga realiteter. Då Wigforss framhåller atomvapnens ohygglighet kan vi alla instämma. Men ohygglighet innebär i detta sammanhang större effektivitet, och frågan är om vi inför angripare som har vapnen och är redo att använda dem kan avstå från att själva skaffa oss dem. Skräckpropagandan är intet svar på den stora fråga vi står inför. Allra minst är denna propaganda av något sakligt värde då den drives som i Morgon-Tidningen, där en död kvinna avbildas som "atomvapnets första offer i Hiroshima"; alla måste väl dock ha klart för sig att de mest fruktansvärda bilder skulle kunna visas av människor som dödade genom s k konventionella vapen.

Vi övergår till de sakskäl som Wigforss söker prestera. Han gör gällande att det inte hjälper oss att anskaffa de nya vapnen; meningen tycks vara att mot ett svenskt atomartilleri kan fienden mobilisera ett atomartilleri som är ännu starkare. "Liksom det tidigare alltid varit möjligt att samla ett överlägset artilleri och skjuta sig igenom en punkt på fronten måste det kunna åstadkommas av ett atomartilleri med överlägsen eldverkan." En motståndare kommer, fortsätter Wigforss, att betvinga oss vare sig vi har atomvapen eller inte; man kan inte anta

att angriparen — alltså Ryssland (Wigforss nämner naturligtvis inte denna stat) — på grund av knapphet på de moderna vapnen skulle underlåta att angripa oss eller att med alla medel fullfölja angreppet.

Svagheten i denna tankegång belyses väl enklast genom erinran att den är tillämplig på varje form av försvar. Har vi bara infanteri, så kan vi besegras redan med stridsvagnar och flyg; har vi stridsvagnar och flyg, kan vi besegras med atombomber; har vi atombomber, kan vi besegras med flera atombomber. Slutsatsen borde bli att vi skall avrusta, eftersom försvar inte tjänar någonting till. Om vi däremot skall rusta, och det bestrider ännu inte någon demokratisk politiker, är det däremot självfallet att vi skall rusta oss med så effektiva vapen som möjligt för att kunna bjuda starkaste möjliga motstånd och därigenom — det är den centrala förhoppningen — helt undgå ett angrepp.

I sin andra artikel för Wigforss däremot ett helt annat resonemang. Här påstår han att ett land som har atomvapen måste bli misstänkt för att vilja bruka sådana vapen för offensiva ändamål: "Själva tillvaron av ett svenskt atomvapen skulle sålunda skapa risker för ett angrepp som annars inte behövt föreligga. Det är klart att detta argument inte skulle väga alltför tungt, om innehavet av atomvapen undanröjde faran av ett angrepp eller åtminstone gjorde den i hög grad osannolik. Men ett sådant antagande kan ingen göra, och ett atomvapen som en ökad risk får vägas bland alla övriga osäkra faktorer i diskussionen."

Dessa uttalanden stämmer milt talat inte väl överens med den föregående framställningen. Förut har påståtts att atomvapen inte kan trygga oss mot angrepp eller hjälpa oss vid ett angrepp därför att motståndaren ändå är överlägsen. Nu påstås tvärtom att vi genom innehav av atomvapen blir så farliga att vi måste bli misstänkta för lust till angrepp. Hr Wigforss framför i själva verket två oförenliga tankelinjer som var för sig är ohållbara. Den senast berörda tankelinjen är tvivelaktig redan därför att det framstår som högst osannolikt att någon stat skulle tänka sig att Sverige kunde vilja börja ett angreppskrig; en annan sak är att Ryssland, om det beslutar sig för ett angrepp, givetvis kommer att beskylla oss för anfallsplaner eller för att redan ha gått till anfall (som då Ryssland anföll Finland år 1939). Men det väsentliga felet med resonemanget är dock ett annat. På alldes samma

sätt skulle man kunna tala om varje förstärkning av vårt försvar, ja, varje svenskt försvar över huvud, som en provokation mot eventuella motståndare. Endast om vi totalt slopar vårt försvar kan en angripare inte gärna göra gällande att vi umgås med anfallsplaner. Den slutsatsen underlåter dock hr Wigforss att dra; han talar blott om atomvapen, ehuru hans motivering både enligt den ena och den andra tankelinjen är tillämplig på alla försvarsmedel.

Till de mindre underliga men icke desto mindre ohållbara skäl som Wigforss anför är att "det tycks inte vara känt att planer på atomvapen överväges i med oss jämförbara länder". Det är dock så, och det måste hr Wigforss veta, att ytterst få europeiska länder befinner sig i samma situation som Sverige, dvs är neutrala i den meningen att de inte genom någon allians är tillförsäkrade stöd av andra och mäktigare stater. Till Atlantpakten hör det stora flertalet av Europas demokratier, och deltagarna i denna pakt kan räkna på Amerikas hjälp vid angrepp. Just i dessa dagar förbereder sig både Norge och Danmark på att motta material och instruktioner som erfordras för utbildning och övningar med atomvapen. Enligt

den nyligen i Norge framlagda försvarspropositionen måste "nya stridsmedel inpassas i vår organisation... vi bör redan nu förbereda oss på att kunna ta emot och utnyttja atomvapen för taktiskt bruk".

Hr Wigforss förklarar att förespråkarna för ett atomvapen ständigt hävdar "att om vi inte skaffar oss atomvapen är ett försvar meningslöst, och vi kan lika gärna avrusta". Det är en överdriven karaktäristik, men det egendomliga är att hr Wigforss inte vänder sig mot den, utan antyder att konsekvensen kanske borde vara att försvarsuppgifterna måste begränsas. För de flesta måste väl den enda rimliga konsekvensen vara att vi bör skaffa oss de nya vapnen. Skall vi försvara oss, och utan ett starkt försvar inbjuder vi till ockupation och därmed till vårt lands och vår frihets förintande, måste vi ha försvarsmedel som inte gör oss hopplöst underlägsna en motståndare. Det är möjligt att vi ändå blir angripna, att vi ändå går under. Men har vi intet försvar eller är vårt försvar inte utrustat med de moderna stridsmedel som numera direkt eller indirekt står till nästan alla staters förfogande, är det ojämförligt mycket sannolikare att vi inte kan bevara freden och friheten.

Febr. 12 l. 1 k.
2 ul. 1 m / a
S: a 17